

Asia: VN/36656/2025

Lausuntopyyntö Kasvua ja vientiä vedestä 2026-2030 -ohjelmasta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausunto: Kasvua ja vientiä vedestä 2026–2030 -ohjelma

Luonnonvarakeskus (Luke) kiittää mahdollisuudesta lausua Kasvua ja vientiä vedestä 2026–2030 -ohjelmasta. Luke pitää ohjelman lähtökohtia kannatettavina ja strategisesti oikeansuuntaisina, mutta haluaa kiinnittää huomiota ohjelman tiettyihin täsmennystä ja vahvistamista vaativiin kohtiin sekä nostaa esiin Luken ohjelmalle tarjoamia mahdollisuuksia. Kaiken kaikkiaan Luke tarjoaa ohjelmalle tutkimus- ja kehitysalustan, joka vahvistaa suomalaisen vesialan kilpailukykyä, tuottaa tieteellisiä tuloksia ja politiikkavaikuttavuutta.

Luken rooli ja osaamisperusta ohjelman toteutuksessa

Lukella on ainutlaatuinen osaamisperusta, joka tukee ohjelman neljää päätavoitetta (kasvu ja vienti, innovaatiot ja kaupallistaminen, kansainväliset verkostot sekä vesiratkaisujen poikkisektorinen integrointi) ja mahdollistaa tutkittuun tietoon perustuvat vientikelpoiset ratkaisut:

- Biokiertotalous ja ravinteiden kierrätys: passiiviset vedenkäsittelyratkaisut, ravinteiden talteenotto teollisista jätevesistä ja prosessien sulkeminen.
- Source-to-sea-ajatteluun pohjautuva valuma-aluemallinnus vesiviisaan maa- ja metsätalouden tukena: maa–vesi–ilmasto -jatkumon ja siihen sisältyvien vuorovaikutusten hallinta, vesitehokkuuden parantaminen ja vesistövaikutusten vähentäminen.
- Kiertovesiviljelyjärjestelmät (RAS): Varmennetut teknologiat, digitaalinen seuranta ja operatiivinen optimointi.
- Teollisuuden vesiratkaisujen integrointi ja resurssitehokkuus: metsäteollisuuden, biojalostamoiden, elintarvikeketjun ja kaivosteollisuuden veden uudelleenkäyttö ja laadunhallinta.

Näemme viisi erityisen lupaavaa sektoria, joissa ohjelman viennin kasvutavoitteet toteutuvat:

1. Veden uudelleenkäyttö teollisuudessa ja elintarvikeketjussa. Biotalousintegraation kautta syntyvät kustannus- ja päästövähennykset sekä kilpailukykyiset arvonnalisäpalvelut.

2. Luontopohjaiset ja hybridit käsittelyratkaisut (esim. passiivijärjestelmät, rakennetut/ennallistetut kosteikot) hajautettuihin kohteisiin, joissa tarvitaan kustannustehokkaita ja skaalautuvia konsepteja.
3. Ilmastonkestävä, hydrologiseen osaamiseen pohjautuva maa-, metsä- ja vesitalous. Ratkaisut alueille, joissa vesi on tuotannon pullonkaula ja riskien aiheuttaja.
4. Vesiälykäs biotalous, jossa vedenkäytön tehokkuus ja kiertotalous integroidaan metsäteollisuuden, biojalostamoiden ja kaivosten toimintaan ja vientiin.

Luken suositukset ohjelman toteutukseen

Tutkimuksen ja Kasvua ja vientiä vedestä -ohjelman kumppanuuksien vahvistamiseksi tarvitaan toteuttamiskelpoinen suunnitelma tutkimuslaitosten integroimiseksi ohjelmaan.

Vesialan osaamis pohjan vahvistaminen on ohjelman kannalta ensiarvoisen tärkeää, so. koulutustarpeet tulee integroida ohjelmaan mukaan. Koulutus vaatii panostuksia, jotta meillä on jatkossa tarpeellinen osaamis pohja.

Kansainvälistymisen esteiden purku: Pk-yritysten resurssien niukkuus, rahoituksen saatavuus ja markkinoille pääsyn esteet tulee huomioida rahoitusinstrumentein, vienninedistämispalveluin ja yhteisillä markkinakohtaisilla paketeilla.

Poikkisektoraalinen integraatio: Vesiratkaisut on syytä upottaa teollisuuden arvoketjuihin (metsä-, elintarvike-, kaivos-, energia) ja hyödyntää digitalisaatiota ja kiertotaloutta uusien liiketoimintamallien mahdollistajina. Ruoka-alan vesitarpeet tulee kytkeä vesiviennin toimenpiteisiin, ja ruoka-alan kasvuohjelman ja Kasvua ja vientiä vedestä -ohjelman linkitys onkin kannatettava lähtökohta integraatiolle.

Mittarit ja arviointi

Suosittellemme, että ohjelman nykyisiä mittareita (liikevaihto, vientiyritysten lukumäärä) monipuolistetaan, jotta varmistetaan entistä kunnianhimoisempi yhteiskunnallisen vaikuttavuuden seuranta:

- Vesiteknologioiden käytön laajuus kotimaassa
- Vesiturvallisuuden ja huoltovarmuuden indikaattorit (esim. kriittisten prosessien vesitehokkuus, varautumiskyvykyys)
- Koulutus- ja osaamisviennin vaikutus (esim. sertifioinnit, kumppanuudet)

Ojala Anne

Luonnonvarakeskus - Yksikkö: Biotalous ja ympäristö